

La nova antropologia domèstica

¿Com haurien de ser les cases?

Les cases en què vivim sovint no s'ajusten a les nostres necessitats. Uns nous plantejaments poden ajustar les llars modernes a la vida actual.

En un moment en què torna amb força la idea de la casa com a centre de la vida, torna el debat sobre l'habitatge. Un debat que fa que les xarxes de l'habitatge siguin més evidents que mai. Tothom hi troba pegues, a la casa on viu, sobretot de distribució de l'espai: metres i metres de passadís que no serveixen de res, habitacions que pareixen nínxols, cuines on no cap ni una taula, zones infrautilitzades, falta d'intimitat... La majoria de gent tornaria a fer la casa de bell nou. Com que això és sovint impossible, l'acaba transformant, cosa que vol dir desembossar tants diners o quasi com comprar-ne una. I és que la tipologia de les cases que ens venen no respon a les necessitats de la vida actual.

El model actual d'habitatge —cuina, cambra de bany i 3 o 4 habitacions—, el que trobem pertot arreu, és un model vell. Va nàixer a mitjan segle passat, quan es va implantar l'habitatge burgès, un habitatge per a una família en què, a diferència de la casa rural o aristocràtica, hi ha perfectament delimitats els espais de dormir i d'estar i en què la cambra de bany i la cuina han esdevingut àrees especialitzades. Aquest model, que es va exemplificar en primer lloc als eixamples de les

La rehabilitació dels nuclis antics es perfila com un laboratori de noves propostes.

ARXIU

ciutats, pressuposava l'existència d'una persona de la família, la dona, (l'àngel de la llar), que se'n fes càrrec —“marginada a la cuina”, com assenyala l'arquitecta Pilar Cos, de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona—.

Aquesta tipologia “del mínim com a màxim denominador”, segons paraules de l'arquitecte Manel Gausa, director de la revista *Quaderns* del Col·legi d'Arquitectes de Barcelona, va ser perfecta com a faena de racionalització i d'higienització de l'habitatge, però ara ha periclitat. Hi tenen molt a veure el desenvolupament tecnològic espectacular experimentat al llarg d'aquest segle, la incorporació de la dona al treball i els canvis operats al si de la cèl·lula familiar. Malgrat això, la majoria de cases que es construeixen encara responen a aquest vell model, cosa que fa pensar que no s'ajusten a les noves realitats i necessitats.

¿Això vol dir, per exemple, que s'haurien de fer cases amb unes condicions d'aïllament molt millors que no les d'ara, i que la tecnologia permet? ¿Vol dir que hauria d'haver-hi un model de casa per a parelles sense fills, una casa per a divorciats, tenint en compte que cada vegada és major l'índex

de separacions (50% a la ciutat de Nova York), un model de casa per als joves o per a una població flotant i inestable, com ara els estudiants, i fins i tot un model de casa per a la família amb fills que continuen vivint sota el mateix sostre que els pares? La resposta no sembla pas unívoca.

Hi ha qui considera envejable, però de moment impossible, filar massa prim en la distribució d'espais: un primer espai per als primers anys de convivència, un segon per si la parella es distancia i decideix de dividir-lo en dues zones, i un tercer per a quan el fill, o els fills, siguen grans, perquè puguen fer una vida independent. Sense arribar a particularitzar tant, les tendències generals en aquesta matèria apunten a la construcció "d'espais flexibles i autotransformables", com diu Josep M. Lozano, cap del Departament de Projectes de la Universitat Politècnica de València. Que quede clar, però, que aquesta flexibilitat no té res a veure amb la indeterminació i l'acràcia dels 70, perquè "hi ha serveis com la cuina o el bany, la trama dels quals ha de ser rígida i clara", matisa l'arquitecte Manel Gausa.

A part aquest concepte ample de flexibilitat, les alternatives apunten a una distribució espacial centrada en una gran habitació que absorbiria els espais de circulació, com ara l'entrada i el passadís, i en la qual es realitzarien totes les activitats públiques de la casa: menjar, mirar la televisió, descansar, llegir, escoltar música, parlar...", segons l'arquitecte Josep M. Lozano.

DIVISIÓ D'OPINIONS

La veritat, però, és que quan comencem a parlar d'alternatives, emergeixen les diferències. Hi ha qui, més que parlar d'una distribució concreta, prefereix parlar d'un mínim a cobrir: el dret a la privacitat, que cada persona tinga un espai propi, no compartit amb cap altre membre de la família. Així, els dormitoris podrien configurar-se en espais privats, no compartibles, on a més de dormir hom realitzaria altres activitats: "De fet ja es fa —opina l'arquitecte Quim Larrea, codirector de la revista de disseny *Ardi*— Si poguéssim arribar a saber la gent que mira la televisió, escolta música, llegeix o treballa al dormitori, quedaríem meravellats". Aquesta tendència explicaria l'aparició al mercat de mobles pensats per als dormitoris, com ara tauletes per a mirar la televisió des del llit o miniscriptoris mòbils que es poden adaptar damunt

Hivern

NOVETATS LLIBRES

edicions 62 s/a

OPERA AL PARADÍS

Joan Gomis
El Balanci. 251

Una història trepidant on es narren unes aventures insòlites, amb aspecte tragicòmic, d'un món en plena actualitat.

edicions 3i4 València

LA BRUIXA I L'INFANT ORAT

Llorenç Villalonga

Col·lecció La Unitat, 144
La novel·la pòstuma i inèdita de Llorenç Villalonga.

Edicions Proa

ELS SAGRAMENTS I ELS DEURES

Ambrós de Milà

Col·lecció Clàssics del Cristianisme. 32
Explicació dels ritus de la iniciació cristiana. Els tres llibres sobre Els deures constitueixen l'exposició d'una ètica cristiana.

Editorial Empúries

VIDA I MORT DE LES LLENGÜES

Carme Junyent

Col·lecció Biblioteca Universal Empúries, núm. 57
Quines possibilitats de supervivència té el català?

Edicions Bromera

COMBUSTIBLE PER A FALLES

Joan Fuster. Introducció i notes Antoni Furió
160 pàgs. 850 ptes.
Col·lecció Els Nostres Autors. 16

Un llibre, escrit amb la proverbial agudesa de l'assagista valencià, sobre un dels temes en què el mite i la deformació han fructificat més entre nosaltres.

curial

TEATRE CATALÀ DEL ROSSELLÓ

Segles XVII-XIX (volum segon)
Conté *Lo Judici de Paris*, pastor
A cura de Felip Gardy, Enric Prat i Pep Vila.
"Biblioteca Torres Amat", 10
Obra bilingüe catalano-occitana del 1730, d'autor anònim i tema mitològic. Edició en la línia de recuperació del nostre teatre.

Edicions Proa

CONTES D'ARGENT

Lola Anglada, 248

Reedició facsímil d'un conte tradicional de Lola Anglada. En aquest cas, el llibre té l'al·licient de no haver estat reeditat mai des de 1934.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

REFLEXIONS D'UN HISTORIADOR

Pierre Vilar
Col·lecció Honoris Causa, núm. 9

Unes anàlisis excepcionals, no sols sobre l'ofici d'historiador sinó també sobre les vivències personals de l'autor.

edicions del bullent

EN L'OLIVERA DELS CIMALS ALTS

Maria Conca
Il·lustracions Cándid P. Solaz
Col. El gal en la lluna, 5. 42 pàgs.
De quantes coses pot haver sigut testimoni seurel una olivera mil·lenària! Aquesta te'n conta unes quantes, d'altre més versemblants si tens la imaginació i l'edat adequades.

JOAN FUSTER. CONVERSES INACABADES

Toni Mollà
Al llarg de les pàgines d'aquest llibre que enceta la col·lecció *Tàndem de la Memòria*, l'autor, Toni Mollà, ha sabut transcriure l'agudesa del pensament de Fuster i la gràcia de la seua oralitat.
Edició molt acurada.

una taula. Però també hi ha qui proposa la fi dels dormitoris com a tals —els llits es pararien només abans de dormir i es plegarien al matí, com fan russos o japonesos—, i esdevindrien espais d'estar.

Pel que fa a la cuina, molts opinen que podria ser un moble més de la sala d'estar, perquè el greix i la pudor es poden eliminar amb facilitat. Com explica

funció estrictament higiènica i esdevenen autèntics laboratoris del cos. Això explica que, a més dels elements tradicionals, hi haja còmodes, cadires, bicicletes i altres aparells de gimnàstica, iacuzzi, sauna...”.

Aquestes propostes no es refereixen pas a un futur llunyà o utòpic. Hi ha cases que han estat fetes o transformades

Les limitacions de la llei

L'actual Llei de l'Habitatge de Protecció Oficial, de l'any 1978, defineix l'habitatge de protecció com un habitatge que “dedicat a domicili habitual, tinga una superfície útil màxima de 90 m²” i que compleisca determinades con-

dicions de preus i qualitat. Encara que la llei no tipifica el nombre d'habitacions, l'habitatge tipus, que és el que s'acaba fent per a estalviar complicacions, és de tres o quatre dormitoris, una sala d'estar, una cuina i una cambra de bany.

“La llei s'hauria de reformar, perquè origina problemes d'adequació a la realitat de les ciutats d'ara. L'alternativa que ofereix el món de l'arquitectura és d'establir dos tipus d'habitatge: un de 120 m² per a famílies de 4 persones i un altre entre 60 i 70 m² per a parelles joves o sense fills”, apunta l'arquitecte Manel Gausa. Aquests dos models donen més flexibilitat a l'oferta de l'habitatge i, per tant, major satisfac-

ció a la demanda.

Òbviament les cases de 120 m² ja les construeix la iniciativa privada, però els preus, entre 18 i 50 milions en una ciutat com ara Barcelona, resulten massa cars per a molta gent que s'ha de conformar amb cases més petites. Una de les solucions possibles per a abaratir-ne el cost fins als preus dels habitatges de protecció oficial seria “d'utilitzar materials reciclats, com ha fet a la ciutat de Nimes l'arquitecte Jean Nouvel”, recorda l'arquitecte Manel Gausa.

Pel que fa als habitatges de dimensions més reduïdes, per a parelles joves o solters, la rehabilitació dels nuclis antics de les ciutats es perfila com un excel·lent laboratori de noves tipologies d'habitatges, entre altres raons perquè una bona part dels solars no arriben als mínims exigits per la llei i “així val més agafar la construcció de l'habitatge amb una nova mentalitat”, diu l'arquitecta Pilar Cos. **T. P.**

La tipologia dels habitatges de la Vila Olímpica continua sent tradicional.

JORDI MORERA

Quim Larrea, “cuinar és cada vegada més un plaer i no una obligació; hi ha moltes cases on només cuinen un parell de vegades la setmana”.

L'arquitecta Pilar Cos, per la seua banda, té els seus dubtes en aquest punt, sobretot pel que fa a famílies amb fills: “S'haurien de fer cuines-menjadors i fins i tot sales d'estar, com abans; la cuina nínxol d'ara implica que només hi cap una persona, la dona. Plantejat d'aquesta manera, ningú no pot compartir amb ella la preparació del menjar ni rentar els plats”.

Finalment, també la cambra de bany suscita divisió d'opinions. Si l'arquitecte Josep M. Lozano considera que podrien simplificar-se i esdevenir serveis autolavables, com ja passa en alguns hotels, Quim Larrea en defensa l'eixamplament. “Les cambres de bany perden la seua

pensant en totes aquestes realitats.

Però encara són minoria, excepció (i normalment cara). La regla és la inèrcia, com es pot veure als anuncis immobiliaris o, per a donar-ne un exemple paradigmàtic, als pisos de la Vila Olímpica —“una lamentable ocasió perduda per a assajar nous models”, segons l'arquitecte Josep M. Lozano—.

La inèrcia de la demanda, que encara pensa en termes de nombre d'habitacions, la inèrcia dels constructors que diuen que edifiquen el que es ven, la inèrcia dels arquitectes que fan el que els manen els constructors i, per damunt de tot, la inèrcia de la Llei de l'Habitatge de Protecció Oficial, que unànimament hom considera superada per la força de la realitat.

Toni Picazo